

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ มตรอ. ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรม
ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

The Efficiency of MTRI Learning Management Strategy on Ethical Learning
Achievement Mathayom 4 Students of a Private Islamic School

มุฮัมมัด อูมูดี¹

Muhammad Umudee¹

(Received: May 01, 2024; Revised: Nov 28, 2024; Accepted: Dec 23, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างกลยุทธ์การสอนแบบ มตรอ.ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมของนักเรียนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังเรียนโดยใช้กลยุทธ์ มตรอ. และ3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้จริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์ มตรอ. กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้กลยุทธ์แบบ มตรอ. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที สรุปผลการวิจัย 1) กลยุทธ์ มตรอ.ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 4 ขั้น ได้แก่ ขั้น *มะหริะฟะตุลลอฮ์* ขั้น *ตัฟฮีม* ขั้น *รียาฎอฮ์* และขั้น *อิสติศลาศ* ซึ่งมีประสิทธิภาพเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 81.56/88.25 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนน $M=48.53$, $S.D.=6.04$ และ $M=32.06$, $S.D.=5.43$ ตามลำดับ ค่าทดสอบที เท่ากับ 1.47 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ มตรอ. อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47

คำสำคัญ: กลยุทธ์การสอน กลยุทธ์การสอน มตรอ. จริยธรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The purposes of this quasi-experimental research aimed to 1) create and evaluate the efficiency of ethical Learning Strategy MTRI. to be effective according to the criteria 80/80 2) to compare learning achievement before and after learning of learners by Learning Strategy MTRI. 3) to explore the satisfaction of grade 4 students towards the learning management. The study

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์อิสลามศึกษา สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์นครินทร์

¹Master of Islamic Studies, Academy of Islamic and Arabic Studies, Princess of Naradhiwas University. (Corresponding author / Email: muhammad.u@pnu.ac.th)

involved 30 high school students of year 4 of the academic year 2022. The instruments consisted of Learning Strategy MTRI. between the control and experimental group, the student achievement test and student satisfaction questionnaires on ethical subject toward learning Learning Strategy MTRI. The data were analyzed by using mean, standard deviation, pair simple t-test and independent t-test. The study found 1) designed a learning management for MTRI., which consists of 4 steps namely *MakrifatulAllah*, *Tafhim*, *Riyadoh* and *Istiklas* The overall average efficiency of MTRI. learning management was 81.56/88.25 which was higher than the set criteria of 80/80. 2) The post-test scores of students show a higher learning achievement, with scores of $M = 48.53$, $S.D. = 6.04$, compared to pre-test scores of $M = 32.06$, $S.D. = 5.43$. The t-test value is 1.47, indicating a statistically significant difference at the .01 level ($t = 1.47$, $p < 0.01$). 3) Student satisfaction with the Learning Strategy MTRI was at a high level with an average of 4.47

Keywords: *Learning Strategy, Learning Strategy MTRI, Ethic, Learning achievement*

บทนำ

การมีจริยธรรมที่ดีของนักเรียนเป็นเป้าหมายหลักของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ยังเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรอิสลามศึกษาโดยในหลักสูตรกำหนดให้รายวิชาจริยธรรม การมีจริยธรรมมีใช้เพื่อการแสดงออกทางพฤติกรรมภายนอกเท่านั้นแต่ต้องเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกจากจิตสำนึกภายใน ดังท่าน Al-Ghazali, A.H. (1993) ได้ให้ความหมายอัลอคลาก (จริยธรรม) เป็นคุณลักษณะที่มั่นคงอยู่ในจิตใจมนุษย์ซึ่งแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติ ปราศจากการเตรียมการล่วงหน้า ดังนั้น การมีจริยธรรมที่ดีนั้นควรต้องผ่านการขัดเกลาจิตใจ ผูกพัน อบรม กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของศาสนาและแบบอย่างศาสนทูตมุฮัมมัด (ขอความเจริญและความสันติจงมีแด่ท่าน) ดังอัลกุรอานซูเราะห์อัลกอลัม โองการที่ 4 ที่กล่าวไว้มีความว่า และแท้จริงเจ้า (ศาสนทูตมุฮัมมัด) ตั้งอยู่บนจริยธรรมอันประเสริฐ จากความหมายอัลกุรอานในโองการข้างต้นแสดงให้เห็นถึงจริยวัตรศาสนทูตมุฮัมมัด (ขอความเจริญและความสันติจงมีแด่ท่าน) เป็นผู้ที่ได้รับเลือกสรรและรับรองเป็นบุคคลที่ดี อันสมควรนำมาเป็นเยี่ยงอย่างแก่มุสลิมทุกคน ดังนั้นมุสลิมจึงต้องน้อมนำพฤติกรรมของท่านมายึดถือเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิตทั้งระดับส่วนตัว ครอบครัวและสังคม สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา จึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องจริยธรรมเด็กและเยาวชนเป็นรากฐานในพัฒนาความคิด จิตใจ และสติปัญญา โดยเฉพาะจริยธรรมของนักเรียนอย่างจริงจัง เนื่องจากบทบัญญัติของอิสลามได้กำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนในการส่งสาส์นมาเพื่อปวารณาให้มนุษย์รำลึกและจำนงต่อคำสั่งของอัลลอฮ์ (ผู้ทรงยิ่งใหญ่และเกียวกว) ดำรงตนอยู่ในหลักจริยธรรมทั้งจริยธรรมต่ออัลลอฮ์ จริยธรรมต่อมนุษย์ทั้งด้านมารยาทการเลือกเพื่อน มารยาทการเยี่ยมญาติ มารยาทการเยี่ยมผู้ป่วย มารยาทการเยี่ยมญาติของผู้เสียชีวิตมารยาทการเยี่ยมกุโบร์ เป็นต้น ดังนั้นซึ่งนักเรียนถือเป็นกลุ่มที่อยู่ในความหวังของสังคมมุสลิม ผู้ที่จะสืบทอดให้ศาสนาอิสลามและเป็นการกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม (สมาคมโรงเรียนเอกชน, (2014) การสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีนั้นจะต้องผ่านกระบวนการ

จัดการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ การขัดเกลาจิตใจ และการฝึกฝนวินัย ความรับผิดชอบ สร้างค่านิยมในการปฏิบัติ ศาสนกิจ (Laeheem, 2013) ได้ทำการศึกษาพบว่า การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลาม การปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด การปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมอิสลามตามที่ศาสนากำหนดไว้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มุสลิมมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม นูรมาน จินตารา (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่องการปลูกฝังจริยธรรมและวินัยของเด็กและเยาวชน พบว่า เด็กและเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสมาธิสั้น ไม่ชอบที่จะฟังการบรรยายในระยะเวลาอันยาวนาน ๆ ชอบเล่นและหยอกล้อกัน ทั้งนี้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้มีการจัดการเรียนที่มีชั่วโมงสอนมากกว่าโรงเรียนสามัญทั่วไปจนไม่มีเวลาพัก จึงทำให้นักเรียนบางคนเกิดอาการล้าและเบื่อหน่ายกิจกรรมจัดการเรียนรู้ ในปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีลักษณะมองกว้างคิดไกล ใฝ่รู้ และไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้จริยธรรมไม่ใช่เพื่อบรรลุผลด้วยการสอบผ่านเท่านั้น จึงก่อให้เกิดปฏิกิริยาทางพฤติกรรม ปัญญา และอารมณ์ที่เป็นลบ

จากการสัมภาษณ์ นายแวชะห์โรน แวญนู ครูผู้สอนวิชาจริยธรรมอิสลามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จริยธรรม พบว่า การจัดการเรียนรู้จริยธรรมของหลักสูตรอิสลามศึกษามีปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนุรุดดิน ปัจจุบันพบว่าครูยังการจัดการเรียนรู้เน้นแบบเรียน กล่าวคือ ครูผู้สอนให้ความรู้เพียงฝ่ายเดียว นักเรียนขาดความกระตือรือร้น ขาดการมีส่วนร่วม นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่มีสื่อการสอน ไม่มีกิจกรรมฝึกปฏิบัติ ส่งผลต่อนักเรียนเบื่อหน่าย (แวชะห์โรน แวญนู สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565) ซึ่งการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาดังกล่าวจะทำให้เกิดผลดีนั้นผู้สอนจะต้องออกแบบกลยุทธ์การสอนโดยกำหนดวิธีดำเนินการและกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในแต่ละบริบทสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนยิ่งขึ้น ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนควรคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กและจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเขาไม่ควรบังคับให้เด็กเรียนในสิ่งที่ยังไม่พร้อมหรือยากเกินพัฒนาการตามวัยเพราะจะทำให้เด็กเกิดเจตคติที่ไม่ดี อารมณ์ที่เป็นลบในสิ่งที่เรียน เป้าหมายของการสอนจริยธรรมไม่ใช่เพื่อบรรลุผลด้วยการสอบผ่านเท่านั้น แสดงถึงความไม่สอดคล้องกับเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ของ Al-Ghazali, A. H. (1993) พบว่า ความสำเร็จในการสอนของครูขึ้นอยู่กับเตรียมแผนการสอนล่วงหน้า โดยให้ความสำคัญกับการถ่ายโยงความรู้ ความรู้เดิมจะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การฝึกผู้เรียนให้รู้จักตนเอง ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และใช้หลักการเรียนรู้จากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องที่ยากเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้และเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้

จากสภาพปัญหาดังกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมของนักศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพราะผู้วิจัยเชื่อว่างานวิจัยนี้เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่ดีขึ้นและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นมีหลักการที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) มะห์รึะตุลลอฮ์ 2) ตัฟฮีม 3) รียาฎอฮ์ และ 4) อัสติคลาค เรียกเป็นชื่อย่อว่า มตรอ. นอกจากนี้หวังว่าจะให้คำตอบที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มี

ความรู้ความเข้าใจในจริยธรรมได้ดีขึ้นและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างกลยุทธ์การสอนแบบ มตรอ. ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมของนักเรียนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มทดลองระหว่างกับกลุ่มควบคุมการหลังจากจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ มตรอ.
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อผลการเรียนรู้จริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์ มตรอ.

ทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายอัลกุรอาน ซูเราะห์ฏอฮา โองการที่ 22-35 ดังนี้

โองการที่ [22] และจงเอามือของเจ้าซุกเข้าไปใต้รักแร้ แล้วเอามันออกมา มันจะมีสภาพขาวประกายปราศจากอันตรายใดๆ มันเป็นอีกสัญญาณหนึ่ง [23] เพื่อเราจะให้เจ้าได้เห็นบางส่วนของสัญญาณทั้งหลายอันยิ่งใหญ่ของเรา [24] จงไปหาฟิรอาฮ เพราะเขาได้ละเมิดฝ่าฝืน [25] เขากล่าวว่า ข้าแต่พระเจ้าของข้าพระองค์ ขอพระองค์ทรงโปรดเปิดอกของข้าพระองค์ ให้แก่ข้าพระองค์ด้วยเถิด [26] และทรงโปรดทำให้การทำงานของข้าพระองค์ง่ายดายแก่ข้าพระองค์ด้วย [27] และทรงโปรดแก้ปม จากลิ้นของฉันท້วย [28] เพื่อให้พวกเขาเข้าใจคำพูดของฉันท [29] และทรงโปรดให้คนในครอบครัวของฉันท เป็นผู้ช่วยเหลือแก่ฉันทด้วย [30] ฮาซันพี่ชายของฉันท [31] ได้โปรดให้เขาเพิ่มความเข้มแข็ง ให้แก่ฉันทด้วย [32] และให้เขามีส่วนร่วมในกิจการของฉันทด้วย [33] เพื่อเราจะได้อำนวยความสะดวกต่อพระองค์ท่าน อย่างมากมาย [34] และเราจะได้รับรู้ถึงพระองค์ท่านอย่างมากมาย และ [35] แท้จริงพระองค์ท่านเป็นผู้ทรงเห็นเรา (ซูเราะห์ฏอฮา : 22-35)

2. อรรถาธิบายอัลกุรอาน ซูเราะห์ฏอฮา โองการที่ 22-35 ดังนี้

Az-Zuhaili, W. (202-205,1991) ได้ อรรถาธิบายและขยายความหมายอัลกุรอาน ซูเราะห์ฏอฮา โองการที่ 22-35 ข้างต้น พบว่า การพิสูจน์การเป็นท่านศาสนทูตมุซา เป็นเรื่องที่สำคัญในศาสนาอิสลาม โดยพระเจ้าได้ทรงบัญชาให้มุซาแสดงปาฏิหาริย์ผ่านการนำมือเข้าไปในกระเป๋าทรงไว้ซึ่งเมื่อเขานำมือออกมาจะพบว่ามือของเขาเปล่งแสงสว่าง ไม่มีโรคหรือรอยตำหนิใดๆ (เป็นสื่อการสอน) แสดงถึงการเป็นศาสดาอย่างชัดเจน หลังจากแสดงปาฏิหาริย์นี้ พระเจ้าทรงสั่งให้มุซาไปหาฟาโรห์ ผู้ซึ่งได้ละเมิดคำสั่งของพระองค์ โดยมุซาต้องทำหน้าที่เป็นผู้สื่อสารและเชิญชวนฟาโรห์ให้เคารพพระเจ้า มุซาจึงขอพระเจ้าหลายประการเพื่อเตรียมตัวสำหรับภารกิจนี้ เช่น ขอให้พระเจ้าขยายใจให้กว้างขึ้น ทำให้การงานง่ายขึ้น และขอให้ฮาซัน พี่ชายของเขาเป็นผู้ช่วยในการเผยแพร่ศาสนา. มุซาขอให้พระเจ้าช่วยในการพูดเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจคำพูดของเขาได้ชัดเจน เนื่องจากเขามีปัญหาในการพูดประสิทธิภาพ นอกจากนั้น มุชายังขอให้ทั้งสองสามารถสรรเสริญพระเจ้าอย่างต่อเนื่องในทุกสถานการณ์. โดยรวมแล้ว การเดินทางของมุซาในการเผชิญหน้ากับฟาโรห์และการนำชาวอิสราเอลออกจากกาบฏนั้นเต็มไปด้วยความท้าทาย แต่ด้วยความช่วยเหลือจากพระเจ้าและความร่วมมือจากฮาซัน มุซาจึงสามารถทำภารกิจนี้สำเร็จได้ (ใช้รูปแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีการสอนหลากหลาย อาทิเช่น วิธีสอนแบบสาธิต บรรยาย แสดงบทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง และ

อภิปรายกลุ่มย่อย เป็นต้น นอกจากนี้เป็นหลักการและเทคนิคการสอน อาทิเช่น การขอดูอา การรู้จักตัวตน การรู้ปัญหาของตน มีสุขภาพแข็งแรง มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบ)

จากการศึกษาผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ตามอรรถาธิบายและขยายความหมายอัลกุรอาน ซูเราะห์ฏอฮา โองการที่ 22-35 ของท่าน Az-Zuhaili, W. (1991) ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ท่านศาสนทูตมุซา ได้ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ใช้รูปแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีการสอนหลากหลาย อาทิเช่น วิธีสอนแบบสาธิต บรรยาย แสดงบทบาทสมมติ กระตุ้นให้ใช้ความคิดและลงมือปฏิบัติ สถานการณ์จำลอง และอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นต้น นอกจากนี้เป็นหลักการและเทคนิคการสอน อาทิเช่น การขอดูอา การรู้จักตัวตน การรู้ปัญหาตน รักษาสุขภาพ มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบและเห็นการวัดและประเมินผลในพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมและเป็นแบบอย่างที่ดี

3. Al-Ghazali, A. H. (1993) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของครูที่ควรปฏิบัติต่อผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมอิสลามได้ ซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสืออิยา อุลุม อัล-ดีน สรุปเป็นข้อ ๆ คือ ดังนี้

1. มะห์รียะตุลฮุส หมายถึง การเข้าใจและรู้จักอัลลอฮ์ เป็นการรู้จักพระเจ้าในระดับที่ลึกซึ้ง ไม่ใช่เพียงแค่การรู้ว่าเรามีพระเจ้า แต่เป็นการเข้าใจและตระหนักถึงคุณลักษณะและความยิ่งใหญ่ของพระองค์ เป็นความรู้ที่เกิดจากการพินิจพิจารณา (ตะฟักกูร) และการรำลึกถึง (ซิกิร) อย่างต่อเนื่อง จนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งของความรู้ทางจิตใจ ที่นำไปสู่การยำเกรงและความรักต่อพระเจ้าอย่างแท้จริง (Al-Ghazali, A. H., 1993)

2. ตัฟฮีม หมายถึง การทำให้เข้าใจ เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ วิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และการอธิบายความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ (Al-Ghazali, A. H., 1993)

3. รียาฎอฮฺ หมายถึง การฝึกฝน เป็นการฝึกฝนจิตใจ ผ่านการควบคุมตนเองจากสิ่งที่ต่ำทราม การขัดเกลาจิตใจ (ตซึกียะห์ อัลนัฟ) ให้บริสุทธิ์ผ่านการปฏิบัติศาสนกิจและการละทิ้งกิเลส กระบวนการพัฒนาจิตวิญญาณอย่างเป็นระบบเพื่อเข้าใกล้พระเจ้า (Al-Ghazali, A. H., 1993)

4. อิสติคลาค หมายถึง การสรุปผลที่ได้จากการเรียนรู้ เป็นกระบวนการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์จากสิ่งเจือปน การแยกแยะระหว่างความจริงแท้กับสิ่งที่ไม่จริงแท้ การสกัดเอาแก่นแท้ของความรู้และปัญญาออกมา (Al-Ghazali, A. H., 1998)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า เป็นหน้าที่ของครูที่ควรปฏิบัติต่อผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้อริยธรรมอิสลามตามแนวคิดของท่าน Abu Hamid Al-Ghazali ประกอบด้วย มะห์รียะตุลฮุส ตัฟฮีม รียาฎอฮฺ และอิสติคลาค ผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้ผสมผสานกับผลวิเคราะห์ตัวบทในอัลกุรอานเพื่อนำประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นของกลยุทธ์การสอน มคอ. เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมค่านิยม เป็นแบบอย่าง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรม

4. ทฤษฎีระบบการเรียนการสอนของ Dick & Carey (ดิคและแคร์รี่)

Dick & Carey (2009) ได้อธิบายรูปแบบของระบบการเรียนการสอน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 9 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

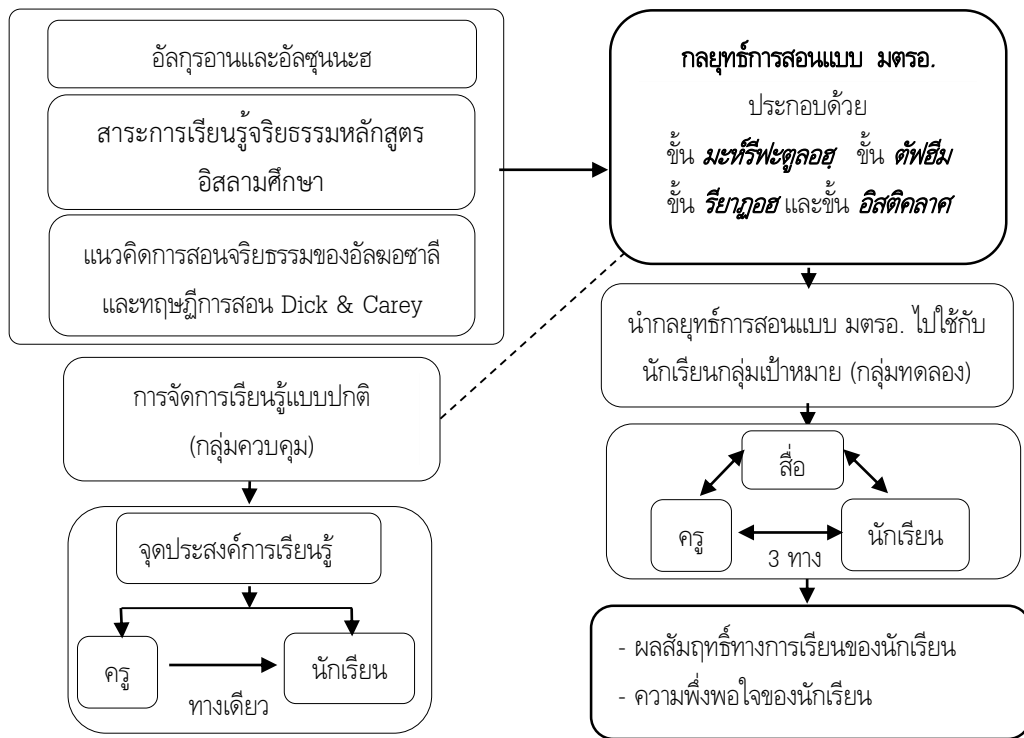
1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ เป็นการตั้งเป้าหมายว่า เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอนแล้วต้องการให้ผู้เรียนมีลักษณะอย่างไร ซึ่งต้องกำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาหรือหลักสูตร

2. การวิเคราะห์ภารกิจการเรียนการสอน เป็นการวิเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินการสอนเพื่อจัดหมวดหมู่ภารกิจให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. การวิเคราะห์พฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้เรียนและบริบทที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยในการกำหนดวิธีเรียนวิธีสอน
4. การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ และช่วยให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีจุดมุ่งหมาย
5. การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ความสามารถของผู้เรียนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
6. การพัฒนากลยุทธ์การสอน เป็นการกำหนดวิธีดำเนินการและกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในแต่ละบริบท
7. การพัฒนาและเลือกสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่กำหนด
8. การออกแบบและประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน เป็นการประเมินผลย่อยเพื่อทราบข้อบกพร่องและนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอน
9. การแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการทบทวนการจัดการเรียนการสอน โดยนำข้อมูลจากการประเมินผลย่อยมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทฤษฎีระบบการสอนของ Dick & Carey สรุปได้ว่า ทฤษฎีระบบการสอนที่ดีควรประกอบด้วย 9 ขั้นตอนตามที่ได้กล่าวถึงข้างต้น ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีระบบการสอนนี้มาประยุกต์ใช้ร่วมกับกลยุทธ์การสอน มตรอ. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสร้างกลยุทธ์การสอนโดยผู้วิจัยได้นำหลักการอัลกรุอ่านและสุนนะฮฺวิเคราะห์ตัวบทในอัลกรุอ่าน ซูเราะห์ฏอฮา โองการที่ 22-35 ผสมผสานแนวคิดการสอนจริยธรรม Al-Ghazali, A. H. (1993) พร้อมเชื่อมโยงกับทฤษฎีของ Dick & Carey (2009) นอกจากนี้ นำกลยุทธ์การสอนที่ไปทดลองใช้เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคทางสถิติเพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละด้าน โดยพิจารณาจากคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองตลอดจนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังเรียนเพื่อแสดงผลสัมฤทธิ์ทางเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นดังภาพต่อไปนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ซึ่งดำเนินการดำเนินการทดลองกับกลุ่มเป้าหมายสองกลุ่ม (Two-Group Design) คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยมีการวัดผลก่อนเรียน (Pretest) และวัดผลหลังเรียน (Posttest) (ประสาธน์ เนื่องเฉลิม, 2556) มีดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงเพื่อให้เหมาะสมต่อการดำเนินงานวิจัยและต่อการตอบโจทย์ปัญหา งานวิจัยได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนนุรุดดีนมูลนิธิ เป็นกลุ่มทดลอง (คือกลุ่มเป้าหมาย) จำนวน 30 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน ดำเนินการทดลองสองกลุ่มอิสระต่อกัน (Two Sample Independent Group Test) โดยกำหนดเป็นการทดสอบทางเดียว Polit & Hungler (1999) กล่าวถึงการกำหนดขนาดกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยกึ่งทดลอง ควรมีจำนวนอย่างน้อยที่สุด 30 คน ถ้าเป็นการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม แต่ละกลุ่มไม่ต่ำกว่า 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการเรียนรู้กลยุทธ์โดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. ซึ่งมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้จริยธรรมในหลักสูตรอิสลามศึกษา ร่างแผนการเรียนรู้รายวิชาจริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์ มตรอ. ซึ่งแต่ละแผนมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สมรรถนะที่สำคัญ คุณลักษณะอัน

พึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ภาระงานและชิ้นงาน การวัดและประเมินผล และบันทึกหลังการสอน ซึ่งในแต่ละแผนประกอบไปด้วย ใบความรู้ ใบงาน และทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2.1.2 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และเวลาเรียนนำไปประกอบการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีเนื้อหาครบสมบูรณ์

2.1.3 แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาจริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. ประกอบด้วย 5 แผน ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 15 ชั่วโมง โดยมีสาระสำคัญของการเรียนรู้จริยธรรมตามหลักสูตร 2546(ฉบับปรับปรุง 2565) โดยมีสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย มารยาทการเลือก มารยาทการเยี่ยมญาติ มารยาทการเยี่ยมผู้ป่วย มารยาทการเยี่ยมญาติของผู้เสียชีวิต และมารยาทการเยี่ยมมกุโบริ

2.1.4 ดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้น *มะหริฟะตุลลอฮ์* ตัฟฮีม *รียาฎอฮ์* และ *อิสติคลาส*

2.1.5 นำแผนการเรียนรู้จริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. ที่สร้างเสร็จ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 3 ท่าน ตรวจสอบความครบถ้วน ความถูกต้องและความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการเรียนรู้ ตลอดจนตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ มีค่า IOC ระหว่าง 0.61-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

2.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงตามผู้เชี่ยวชาญแล้วมาทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายและทำแผนการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. ฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการวิจัย

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กลยุทธ์มตรอ. มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.2.1 ศึกษาสาระการเรียนรู้จริยธรรมตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 (ฉบับปรับปรุง 2555)

2.2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบและกระบวนการต่าง ๆ ในการวัดผลประเมินผล เทคนิคการเขียนข้อสอบ และเทคนิคการวัดผลประเมินผลเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.3 ร่างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. ให้สอดคล้องตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและครอบคลุมเนื้อหาตามหลักสูตร จำนวน 70 ข้อ เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินตรวจสอบความเที่ยงตรงระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดแล้วนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ IOC ระหว่าง 0.61-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 โดยใช้เกณฑ์การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์

ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์

ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์

2.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการประเมินแล้วจำนวน 44 ข้อ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายโดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจรรยาอิสลาม หมู่ที่ 3 ตำบลศาลาใหม่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 24 คน

2.2.5 เลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25-0.67 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.25-0.71 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 แล้วจัดทำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการวิจัย

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสารวิธีสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ แล้วร่างแบบสอบถามความพึงพอใจโดยกำหนดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ

2.3.2 นำแบบสอบถามความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อความและความเที่ยงตรงของคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำได้ค่า IOC ของแบบสอบถามความพึงพอใจเท่ากับ 0.85 ใช้เกณฑ์การตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์

ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์

ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์

3) พิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายและติดต่อประสานงานขอความอนุเคราะห์ครูผู้สอนที่จำนวน 1 ท่านในดำเนินวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ.

3.2 ครูผู้สอนที่จำนวน 1 ท่านได้ผ่านการอบรมในการใช้แผนการจัดการเรียนรู้จริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้พร้อมทั้งเสนอเป้าหมายของการเรียนรู้และประเมินผลตลอดจนเก็บข้อมูลระหว่างเรียนไว้กับครูผู้สอน

3.3 ทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและตรวจคุณภาพแล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.4 ทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดิมแล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.5 ทำทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดิมหลังจากของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมแล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.6 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้จริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. ที่สร้างขึ้นไปใช้ในการวิจัยกับนักเรียนเพื่อนำผลมาวิเคราะห์และประเมิน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. รายวิชาจริยธรรมของกลุ่มเป้าหมายตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมของนักเรียนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มทดลองระหว่างกับกลุ่มควบคุมการหลังจากจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ มตรอ. วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

4.3 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้จริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อสร้างกลยุทธ์การสอน มตรอ. ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์การสอน มตรอ. ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีหลักการที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 *มะหริฟะตุลฮุส* เป็นคำอาหรับหมายถึง การเข้าใจและรู้จักอัลลอฮ์ เป็นขั้นต้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนจะต้องสร้างความพร้อมให้กับนักเรียนโดยการกระตุ้นให้มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติตามคำสั่งของพระองค์ และการแสวงหาความพอใจจากพระองค์ในทุกการกระทำของชีวิต รู้จักตัวเอง การขออูอา สร้างแรงจูงใจพร้อมที่เรียนรู้ด้วยการแสดงภาพที่เกี่ยวข้องเนื้อหาสาระ พุดคุย ซักถาม เล่าเรื่องสั้นๆ ให้เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ และกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ทราบ

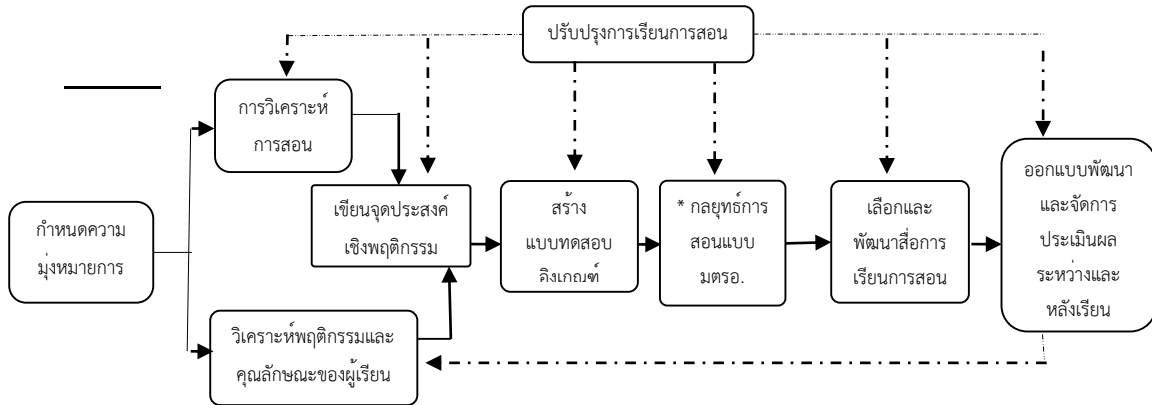
ขั้นที่ 2 *ตฟฮีม* เป็นคำอาหรับ หมายถึง การทำให้เข้าใจ เป็นขั้นตอนความร่วมมือระหว่างครูและนักเรียนในการสร้างความเข้าใจ โดยใช้คำแนะนำและการชี้แนะแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหาได้ อาจใช้วิธีสอนแบบบรรยาย เน้นยกตัวอย่างด้วยบทสนทนาเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์

ขั้นที่ 3 *รียาฎอฮ์* เป็นคำอาหรับหมายถึง การฝึกฝน เป็นขั้นตอนฝึกฝนปฏิบัติ โดยวิเคราะห์เนื้อหาในรูปแบบบทสนทนา เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยฝึกปฏิบัติทั้งเป็นกลุ่ม เป็นคู่ หรือรายบุคคลกับประสบการณ์ตรงในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและผู้สอนชี้แนะ

ขั้นที่ 4 *อิสติศลาศ* เป็นคำอาหรับหมายถึง การสรุปผลที่ได้จากการเรียนรู้ เป็นขั้นการสรุปผลที่ได้รับการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ข้อสรุปจากประสบการณ์และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ สามารถนำไปปรับปรุงบุคลิกภาพและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันต่อไป

กลยุทธ์การสอน มตรอ. ได้นำหลักการอัลกุรอานและซุนนะฮ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ตัวบทในอัลกุรอาน ซูเราะห์ฏอฮา โองการที่ 22-35 ทานศาสนทูตมุซา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมค่านิยม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรม โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นให้ใช้ความคิดและลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม และการนำเสนอผลงาน กำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลทั้งในระหว่างการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ และได้การผสมผสานแนวคิดการเรียนรู้จริยธรรมอิสลามของท่าน Al-Ghazali, A. H. (1993) แล้วนำมาดัดแปลงประยุกต์ร่วมกับทฤษฎีระบบการสอนของ Dick & Carey (2009) ได้ศึกษาพบว่า มี 9 ขั้นตอนของระบบการสอน คือ 1) กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ 2) ดำเนินการวิเคราะห์การเรียนรู้ 3) วิเคราะห์ความต้องการผู้เรียนและกำหนด

เนื้อหาสาระ 4) เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 5) พัฒนาข้อสอบ 6) กลยุทธ์การสอน มตรอ. 7) พัฒนาและเลือกสื่อ 8) พัฒนาวิธีการประเมินผล และ 9) ข้อมูลป้อนกลับ สรุปดังภาพที่ 2 นี้



ภาพที่ 2 กลยุทธ์การสอน มตรอ. นำมาประยุกต์ร่วมกับทฤษฎีของ Dick & Carey

ส่วนการหาประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้จริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ซึ่งมีค่าเป็นร้อยละ E_1/E_2 (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2547) (หมายเหตุ : E_1 คือ ประสิทธิภาพของการทดสอบระหว่างเรียน E_2 คือ ประสิทธิภาพของการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์) พบว่า คะแนนกิจกรรมระหว่างเรียนโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. เท่ากับ 81.56 ซึ่งมีค่าเป็นร้อยละ E_1 และคะแนนกิจกรรมหลังเรียนโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. เท่ากับ 88.25 ซึ่งมีค่าเป็นร้อยละ E_2 ดังนั้นแผนการเรียนรู้ในครั้งนี้ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ $E_1/E_2 = 81.56/88.25$

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมนักเรียนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. ผลการศึกษาดังกล่าวปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายบทและโดยรวมของกลุ่มทดลองก่อนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ Paired t-test (N=30)

บทสนทนาที่				Mean	S.D.	t	Df	P
		Mean	S.D.	difference	Difference			
1	Pre-test	12.1	3.22	10.1	6.65	8.318	29	0.00**
	Post-test	22.2	5.87					
2	Pre-test	9.13	2.77	17.2	4.42	21.27	29	0.00**
	Post-test	26.33	3.32					
โดยรวม	Pre-test	21.23	5.05	27.30	8.47	17.65	29	0.00**

บทสนทนาที่	Mean		S.D.		t	Df	P
	Mean	S.D.	difference	Difference			
Post-test	48.53	6.04					

** P<0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. มีคะแนนสอบหลังเรียน (Pre-test) ระหว่างในกลุ่มทดลองในบทสนทนาบทที่ 1 และ 2 และโดยรวม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=17.65$, $P<0.01$)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายบทและโดยรวมหลังการเรียนระหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติ Independent t-test ($N=30$)

บทสนทนาที่	กลุ่ม	Mean		difference	t	df	P
		Mean	S.D.				
1	ควบคุม	15.03	3.97	-7.16	1.29	58	0.00*
	ทดลอง	22.2	5.87				
2	ควบคุม	17.03	3.23	-9.30	0.84	58	0.00*
	ทดลอง	26.33	3.32				
โดยรวม	ควบคุม	32.06	5.43	-16.46	1.47	58	0.00*
	ทดลอง	48.53	6.04				

**P<0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. มีคะแนนสอบหลังเรียน (Post-test) ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ในบทสนทนาบทที่ 1 และบทสนทนาที่ 2 และโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t= 1.47$, $P<0.01$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้จริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. ผลการศึกษาปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้กลยุทธ์การสอน มตรอ.

ความพึงพอใจ		(U)	(σ)	การแปลผล
ด้านความรู้ความเข้าใจ				
1.	ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระมากยิ่งขึ้น	4.50	0.47	มาก
2.	ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้	4.20	0.70	มาก
3.	ผู้เรียนสามารถทำกลยุทธ์ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดี	4.55	0.43	มากที่สุด
รวม		4.42	0.50	มาก
ด้านสื่อการเรียน				
1.	สื่อที่นำมาประกอบในการเรียนมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.60	0.40	มากที่สุด

2. รูปแบบกลยุทธ์การเรียนการสอนเหมาะสมและน่าสนใจ	4.35	0.65	มาก
3. นักเรียนมีความสนุกและไม่เบื่อหน่ายต่อการจัดการเรียนรู้กลยุทธ์นี้	4.25	0.74	มาก
รวม	4.40	0.60	มาก
ด้านการจัดการเรียนรู้			
1. การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมมากยิ่งขึ้น	4.47	0.50	มาก
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	4.65	0.34	มาก
3. ผู้เรียนมีความสนุกเพลิดเพลินในการร่วมกิจกรรมด้วยการจัดการเรียนรู้กลยุทธ์ มตรอ.	4.60	0.38	มากที่สุด
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม	4.64	0.30	มากที่สุด
รวม	4.59	0.40	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	4.47	0.56	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้กลยุทธ์การสอน มตรอ. สำหรับการเรียนรู้จริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($U = 4.47$, $\sigma = 0.56$)

อภิปรายผล

1) สร้างกลยุทธ์การสอน มตรอ. ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

กลยุทธ์การสอน มตรอ. ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีหลักการที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1) *มะห์รึฟะตุลลอฮฺ* หมายถึง การเข้าใจและรู้จักอัลลอฮ์ ขั้นตอนที่ 2) *ดัจฮีม* หมายถึง การทำให้เข้าใจ ขั้นตอนที่ 3) *รียาอูฮฺ* หมายถึง การฝึกปฏิบัติ และขั้นตอนที่ 4) *อิสติคลาส* หมายถึง การสรุปผลที่ได้จากการเรียนรู้ เรียกเป็นชื่อย่อว่า มตรอ. เนื่องจากกลยุทธ์การสอน มตรอ. มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมค่านิยม อิสลาม โดยนำหลักการอัลกุรอานและซุนนะฮฺ ตลอดจนผสมผสานงานเขียนของ Al-Ghazali, A. H. (1993) สามารถสรุปได้ว่าขั้นแรกทำให้ผู้เรียนเข้าใจและรู้จักอัลลอฮ์ การแสวงหาความพอใจจากพระองค์ในทุกการกระทำของชีวิต ขั้นที่สองใช้การบรรยายของครูเพื่อให้ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่สามการทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติทำให้เข้าใจเนื้อหาหลักซึ่งมากขึ้นเน้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเองผ่านการตั้งคำถาม การคิดวิเคราะห์ ผู้สอนทำหน้าที่แนะนำ และขั้นสุดท้ายเป็นการสรุปผลที่ได้จากการเรียนรู้ สอดคล้องกับทฤษฎีระบบการสอน Dick & Carey (2009) ได้อธิบายการพัฒนาหลักสูตรการสอนเป็นการกำหนดวิธีดำเนินการและกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในแต่ละบริบท ยังสามารถการฝึกปฏิบัติกับบทสนทนาในด้านจริยธรรมจึงทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งสามารถฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา การตั้งคำถาม การตัดสินใจ (สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ, 2545) สอดคล้องงานเขียนของ Al-Ghazali, A. H. (1993) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จในการสอนของครูขึ้นอยู่กับ การวางแผนออกแบบกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้และสามารถบรรลุเป้าหมายของการสอนที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับทฤษฎี เศรษฐบุบผา

สมบัติ สกุลพรรณ และสุวิท อินทอง (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักศึกษาพยาบาลในระดับปริญญาตรีผลการวิจัย พบว่า 1) รูปกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนทั้งกลยุทธ์แทนที่ทั้งหมด และกลยุทธ์มาประกอบกัน ประกอบด้วย เนื้อหา และการเตรียมเนื้อหา กระบวนการในการเรียนรู้ การสื่อสาร และการวัดและการประเมินผล 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มนักศึกษา ที่เข้าเรียนตามรูปกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์กลยุทธ์แทนที่ทั้งหมด มีค่าสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เข้าเรียนตามรูปกลยุทธ์มาประกอบกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและครบทุกองค์ประกอบของแผน แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาจริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. ประกอบด้วย 1) สารสำคัญ 2)มาตรฐานการเรียนรู้ 3)ตัวชี้วัด 4)จุดประสงค์การเรียนรู้ 5)สาระการเรียนรู้ 6)สมรรถนะที่สำคัญ 7)คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8)กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. 9)สื่อการเรียนรู้ 10)การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับ เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ (2552) ได้นำเสนอองค์ประกอบ แผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บันทึกผลการจัดการเรียนรู้ รวมถึงศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาที่ จะทำการเรียนการสอน ศึกษาเกี่ยวกับทักษะการคิดวิเคราะห์ ศึกษาองค์ประกอบและความสำคัญของการจัดการ เรียนรู้ อีกทั้งยังศึกษาเกี่ยวกับการตั้งคำถามจากเรื่องเล่าเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและเพิ่มประสิทธิภาพใน การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาโดยผ่านวิธีการตั้งคำถามจากเรื่องเล่า ส่วนประสิทธิภาพเฉลี่ยโดยรวม (E1/E2) เท่ากับ 82.00/84.25 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอับดุลรอห์มาน สอและ (2557) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอาหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและเทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ.มีประสิทธิภาพ82.00/84.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 ยังสอดคล้องงานเขียนของ Al-Ghazali, A. H. (1993) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จในการสอนของครูขึ้นอยู่กับ การวางแผนออกแบบกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้และสามารถบรรลุเป้าหมายของการสอนที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ดี เนื่องจากการจัดการเรียนรู้มุ่งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมอิสลาม การแสวงหาความพอใจจากพระองค์ในทุกการกระทำของชีวิต การเป็นแบบอย่าง การฝึกฝนปฏิบัติและการขัดเกลาจิตใจ จึงทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทิศนา แหมมณี (2554, 51-52) ได้สรุปทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ดังนี้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ การฝึกปฏิบัติหรือการกระทำบ่อย ๆ ด้วย ความเข้าใจจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนได้คงทนถาวรและการจัดการเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยง ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งความมั่นคงของการเรียนรู้เกิดจากการใช้บ่อย ๆ หากไม่นำไปใช้ก็ อาจลืมได้ และยังสอดคล้องกับอับรอฮีม ณรงค์รักษาเขต (2558, 121-122) ที่ได้กล่าวว่า ตามที่ ทฤษฎี

การเรียนรู้ของ อิบน์ ซีน่า ที่ว่าการให้การศึกษาแก่เด็กนั้นควรเริ่มจากความพร้อมของร่างกาย การศึกษาควรเป็นขั้น ๆ การที่จะเลื่อนไปศึกษาขั้นสูงขึ้นก็ต้องผ่านขั้นพื้นฐานก่อนและการให้การศึกษาควรให้สอดคล้องกับความถนัดและความสามารถของนักเรียน ซึ่งครูผู้สอนมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา นอกจากนั้นเป็นพื้นฐานให้นักเรียนได้ติดตัวไปใช้ในโอกาสเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีความสุข และสุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545, 161) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนกลยุทธ์ผู้เรียนลงมือปฏิบัติร่วมกัน เป็นการเรียนที่จะช่วยพัฒนากระบวนการคิด สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน รวมทั้งเสริมสร้างทักษะทางสังคมและ การทำงานร่วมกันทำให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์ที่กว้างขวางและยังเป็นการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของภุชงค์ มัชฌิโม (2559 : 82) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสะกดคำประกอบกับการจัดการเรียนรู้กลยุทธ์ 2W3P ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงขึ้น และคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

3. ผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อผลการจัดการเรียนรู้จริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ.ซึ่งสามารถอภิปรายผล โดยรวมพบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 6 อันดับคือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ (= 4.65) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม (= 4.64) ลี้อที่นำมาประกอบในการเรียนมีความเหมาะสมกับเนื้อหา (= 4.60) ผู้เรียนมีความสนุกเพลิดเพลินในการร่วมกิจกรรมด้วยการจัดการเรียนรู้กลยุทธ์ มตรอ.(= 4.60) ผู้เรียนสามารถทำกลยุทธ์ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดี(= 4.55) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระมากยิ่งขึ้น (= 4.50) ตามลำดับ อภิปรายผลสอดคล้องกับงานวิจัยพิชญ์สินี เจริญวัฒน์ สิงหา ประสิทธิ์พงศ์ และอรุณวัฒน์ วณิชชานนท์ (2564) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหา ความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ผลวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้ คำถามสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 จากการศึกษของผู้วิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. พบว่า นักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมา ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

สรุปผล

1. กลยุทธ์การสอน มตรอ. ประกอบด้วย 4 ขั้นได้แก่ ขั้นแนะแนว ขั้นระดมความคิดเห็น ขั้นตั้งคำถาม ขั้นเรียบเรียง และขั้น อธิบายสรุป มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด $E1/E2 = 80/80$ เท่ากับ $82.00/84.25$

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ. หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การสอน มตรอ.อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำกลยุทธ์การสอน มตรอ. ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เป็นนวัตกรรมที่ดี สำหรับไปใช้นั้นควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 กลยุทธ์การสอน มตรอ. ที่ได้สร้างและผ่านการทดสอบความชอบจากผู้เรียนรวมถึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและความพึงพอใจที่สูง แต่ผลการศึกษายังใช้ระยะดำเนินการเพียง 1 ภาคเรียนเท่านั้น เพราะการกล่อมเกลานักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีและสูงนั้น ควรดำเนินการและกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนากลยุทธ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ระดับ และความน่าสนใจ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรนำสื่อดิจิทัลที่นำมาประกอบในการเรียนการสอนที่หลากหลายและมีความเหมาะสมกับเนื้อหา สาระ ระดับ วัย และความต้องการของผู้เรียนให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและไม่เบื่อหน่ายต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาไทย

หรรษา เศรษฐบุปผา สมบัติ สกุลพรรณ และสุวิทย์ อินทอง. (2559). การพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (INTEGRATED E-LEARNING COURSE) สำหรับนักศึกษาพยาบาลในระดับปริญญาตรี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*. 18(3):1-11

ทิศนา ขัมมณ. (2554). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 14 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- พิชญ์สินี เจตย์วัฒน์ สิงหา ประสิทธิ์พงศ์ และอรุณวัฒน์ วณิชชานนท์. (2564). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 32(13): 96-108
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย. (2542). *พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานฉบับแปลภาษาไทย*. อัลมะดีนะฮ์: ศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.
- สมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนใต้. (2014). *แบบเรียนอิสลามศึกษา อัลอัคซาลาก 1 อิสลามศึกษาตอนปลาย. ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 กระทรวงศึกษาธิการ*. ยะลา: ศึกษาธิการจังหวัดยะลา
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2545). *21 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- อับรอฮิม ณรงค์รักษาเขต. (2558). *ปรัชญาการศึกษาอิสลาม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. หาดใหญ่ : บรรลือการพิมพ์
- อับดุลรอห์มาน สอและ. (2557). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอาหรับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือและเทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม*. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลาม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาต่างประเทศ

- Al-Ghazali, A. H. (1993). *Ihya' Ulum al-Din*. Darul Khair. Beirut : Lebanon.
- Al-Ghazali, A. H. (1998). *Almukiz Min al-Dhalal*. Darul Khair. Beirut : Lebanon.
- Dick & Carey, L. (2009). *The Systematic Desing of Instruction*, (7th ed). New York : Pearson.
- Laeheem, K. (2013). Reception of behavior supervision based on Islamic belief awong Muslim adolescents in the three southern border provinces Thailand. *Kasetsart Journal Social Sciences*. 34 (3):454-463
- Polit, D. F., & Hungler, B. P. (1999). *Nuesing Reseatch Principles and Methods* (6th ed). Philadlphia: J.B. Lippincott.
- Az-Zuhaili, W. (1991). *Al-Tafsir Al-Munir* (Vol. 15-16). Beirut : Lebanon. Darul-Fikri Al-Muasir.

ลัมภาษณ์

- แวชะห์โรน แวญู. (2565). *ครูผู้สอนอิสลามศึกษาโรงเรียนนุรุดดีนมุสลิม*. หมู่ที่1 ต.เจ๊ะเห อ.ตากใบ จ.นราธิวาส. ลัมภาษณ์. (6 ธันวาคม 2565).